

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 (VNS 3/2016 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: viimeistään 13.5.2016.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Taina Eckstein, valtiovarainministeriö
- erityisasiantuntija Mauri Kotamäki, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Tuija Oivo, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Ville Heinonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- ylitarkastaja Niina Kiviaho, sosiaali- ja terveysministeriö
- neuvotteleva virkamies Susanna Grimm-Vikman, sosiaali- ja terveysministeriö
- talousjohtaja Mikko Staff, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtokunnan neuvonantaja Lauri Kajanoja, Suomen Pankki
- tutkija, yliopettaja, dosentti Mats Nylund, Ammattikorkeakoulu Arcada
- palvelujohtaja Ullakaisa Nieminen, Varsinais-Suomen TE-toimisto
- muutosjohtaja Risto Linturi, R. Linturi Oyj
- pääekonomisti Eugen Koev, Akava ry
- ekonomisti Simo Pinomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- työllisyysasioiden päällikkö Pirjo Väänänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Jukka Ihanus, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- toiminnanjohtaja Jukka Haapakoski, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö -TVY ry
- yhteiskuntatieteiden tohtori Hanna Ylöstalo

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Suomen talous on viime vuodet ollut vaikeassa tilanteessa. Bruttokansantuote on supistunut useana vuonna, työttömyys kasvanut ja työttömyysjaksot pidentyneet. Matalasuhdanne on osoittautunut ennakoitua pidemmäksi ja syvenemmäksi. Lisäksi väestön ikääntyminen heikentää kasvuodotuksia lähes kahden seuraavan vuosikymmenen ajan. Nähtävissä oleva talouskasvu ei pitkällä aikavälillä riitä rahoittamaan julkisen talouden nykyisiä rakenteita ja lainsäädännön turvaamia kansalaisten etuuksia ja julkisia palveluja.

Hallitus linjaa julkisen talouden suunnitelmassa lähivuosien julkista taloutta välittömästi vahvistavan sopeuttamisohjelman, joka koostuu julkisten menojen kasvua hillitsevistä toiminnoista ja menojen uudelleenkohdennuksista niin, että toimet yhdessä vahvistavat julkista taloutta noin 4 miljardilla eurolla vuoteen 2019 mennessä. Talouspolitiikalla hallitus tähtää julkisen talouden velkaantumisen taittamiseen ja kestävyysvajeen kattamiseen säästöin sekä kasvua tukevin ja julkista palvelutuotantoa tehostavin toimin.

Hallituksen toimenpiteet muodostavat valiokunnan näkemyksen mukaan oikeansuuntaisen kokonaisuuden talouden kasvuedellytysten turvaamiseksi. Talouden saattamiseksi kasvuun tarvitaan valiokunnan mielestä kuitenkin ennen kaikkea nykyistä enemmän investointeja osaamiseen ja talouden tuotantovälineisiin. Investointien kasvattaminen edellyttää yritysten toiminnan kannattavuuden parantamista.

Valiokunta korostaa talouden kilpailukykyä ja tuottavuuden kasvua tukevia toimia. Valiokunta tähdentää työmarkkinoiden toiminnan parantamista ja kiirehti hallitusohjelman mukaista paikallisen sopimisen edistämistä. Tavoitteena on helpottaa työllistämistä sekä lievittää vaikeuksissa olevien yritysten irtisanomispaineita.

Hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen 72 %:iin. Korkea työttömyys on Suomen ongelmista vakavin. Työllisyysasteen nostamisen ja talouden kasvun edellytyksinä on kilpailukyky sopimus sekä jo sovitut työllisyys- ja yrittäjyyspaketit ja kärkihankkeet. Lisätoimista työllisyysasteen nostamiseksi on tarpeen sopia jo elokuun budjettiriihessä ja erityistä huomiota silloin on kiinnitettävä työttömyyden alueellisten erojen lievittämiseen ja toisaalta etenkin nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden helpottamiseen.

Työvoima- ja yrityspalvelut

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahat ovat 438 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 413 miljoonaa euroa vuonna 2020. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon hallitusohjelman mukaiset säästöpäätökset, ammatillisen työvoimakoulutuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle vuonna 2018, palkkatuen ja starttirahan osittainen siirto sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle vuosina 2017—2018 sekä maahanmuutosta aiheutuvat kotouttamiskoulutuksen lisäkustannukset. Hallituksen kärkihankkeisiin sisältyvät lisäpanostukset päättyvät vuonna 2018.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp

Palkkatuetta työtä, työttömien starttirahaa ja liikkuvuusavustusta on tarkoitettu rahoittaa vuosina 2017 ja 2018 työttömyysetuuksiin varatuista määrärahoista. Työttömyysetuuksiin varatuista määrärahoista rahoitetaan peruspäivärahan määrä ja sen ylittävä osa rahoitetaan työllisyysmäärärahoista. Muutoksen toteuttamista varten julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen määrärahasta siirretään sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle 151,1 milj. euroa vuonna 2017 ja 143 milj. euroa vuonna 2018. Työttömyysetuuksien käyttötarkoituksen muutos on määräaikainen.

Valiokunta pitää passiivisen valtion maksaman työttömyysturvan siirtämistä aktiivitoimenpiteisiin hyvänä uudistuksena. Muutoksen ansiosta työvoimapolitiikan määrärahojen käyttöön saadaan kaivattua joustoa, kun raha ei nykyiseen tapaan loppu kesken vuoden. Aktiivirahan työllistävää vaikutus kohdistuu lyhyen aikaa työttömänä olleisiin ja nuoriin, joiden palkkaukseen saatavan palkkatuen määrän (30 %) työttömyysturvan osuus riittää kattamaan ja joiden kohdalla aktiivitoimenpiteet estävät valumista pitkäaikaistyöttömyyteen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että rahoituksen muutoksen kanssa samaan aikaan palkkatukeen momentille 51 varattuja rahoja vähennetään. Vähentäminen vaikeuttaa etenkin pidempään työttöminä olleiden työllistymistä, koska työllisyysmäärärahoista rahoitetaan osa korkeimmista palkkatuista, joita pitkään työttömänä olleet tarvitsevat työllistyäkseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että rakennetyöttömyyden syvenemisen ja työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemiseksi huomioidaan helposti työllistyvien rinnalla myös muut työllistymiseen tukea tarvitsevat ryhmät.

Kilpailukykyneuvotteluiden yhteydessä on sovittu, että irtisanotun oikeus työterveyshuollon palveluihin säilyy tietyn ajan työsuhteen päättymisen jälkeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että työterveyshuollon palveluja kehitetään niin, että työterveyshuolto tukee irtisanottuja aktiivisesti heti, kun tieto työsuhteen päättymisestä on saatu. Varhaisella ja jo irtisanotun työpaikalla annettulla tuella turvataan irtisanotun voimavarojen ja työnhaun tai uudelleen kouluttautumisen motivaation säilyminen. Uudelleen työllistyminen on sitä nopeampaa ja helpompaa, mitä varhaisemmassa vaiheessa työttömyyttä tuki ja aktiivitoimet aloitetaan.

Työttömien velvollisuutta ottaa vastaan työtä ja osallistua työllistymisedellytyksiä parantaviin aktiivitoimenpiteisiin ehdotetaan kehyskaudella tiukennettavaksi. Työttömyysturvalakiin ehdotettavilla muutoksilla korostetaan työttömyysetuuden vastikkeellisuutta, mikä tarkoittaa velvollisuutta hakea ja vastaanottaa työtä sekä pysyä työssä ja parantaa edellytyksiään työllistyä. TE-toimiston palveluprosessia muutetaan siten, että palveluprosessi toimii em. tavoitteiden mukaisesti.

Valiokunta korostaa, että työnteon tulisi olla aina kannattavaa, ja tukee hallituksen pyrkimyksiä poistaa työllistymisen esteitä. Valiokunta katsoo, että kannustinloukkujen purkamisen merkitys työllisyyteen, kohtaanto-ongelmiin ja työn hintaan Suomessa jää julkisen talouden suunnitelmasa osin selkiytymättä. Valiokunta pitää tärkeänä, että niihin kiinnitetään jatkovalmistelussa erityistä huomiota. Valiokunta tähdentää, että työttömyysturvaa tulee uudistaa siten, että se säästää julkisia menoja ja alentaa työttömyyttä sekä samalla luo palkansaajien hyvinvoinnin kannalta riittävän vakuutuksen työttömyyden varalta.

Perustulokokeilukokeilussa selvitetään, voidaanko perustulon avulla vähentää köyhyyttä ja väliinpuotoamista, vähentää sosiaalietuuksiin ja verotukseen liittyvää byrokratiaa ja kannustaa työn-

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp

tekoon julkistaloudellisesti kestäväällä tavalla. Valiokunta esittää harkittavaksi, että perustulokeilua seuraamaan ja arvioimaan kootaan parlamentaarinen ryhmä. Ryhmän tehtävänä voisi olla myös tunnustella yhteisymmärrystä kokeilun jatkosta tai perustulon käyttönotosta.

Ammatillinen työvoimakoulutus

Osana toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittämistä kaikki tutkintoon tai tutkinnon osaan johtava työvoimakoulutus, osa ei tutkintoon johtavasta ammatillisesti suuntautuneesta työvoimakoulutuksesta sekä maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirretään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriöön vuoden 2018 alusta lukien. Työ- ja elinkeinoministeriölle jää edelleen pääosa ei tutkintoon johtavasta ammatillisesti suuntautuneesta koulutuksesta sekä maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus.

Valiokunta pitää koulutuksen siirtämistä yhden hallinnon alaisuuteen perusteltuna. Valiokunta muistuttaa, että siirtämisen yhteydessä tulee huolehtia siitä, että yritysten ja työttömien erityistarpeet ammatillisen koulutuksen järjestämisessä ja työttömien koulutukseen pääsyssä turvataan tarvittaessa erityistoimin. Työvoimahallinnolla on alueellaan paras tieto toisaalta yritysten tarvitsemasta osaamisesta ja toisaalta työttömien työnhakijoiden osaamisen kehittämisen ja tarvittavan lisäkoulutuksen tarpeista. Valiokunta pitää tärkeänä, että koulutuksen suunnittelemiseksi ja järjestämiseksi kehitetään työvoimahallinnon ja opetushallinnon välille tehokkaat yhteistyömenetelmät sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Valiokunta tähdentää, että työttömien pääsy tutkintoon johtavaan koulutukseen tulee turvata myös jatkossa.

Kuluvana vuonna työvoimapolitiittisen koulutuksen määrä on laskenut merkittävästi. Valiokunta pitää tätä hälyttävänä, koska työelämän rakennemuutokset ja rakennetyöttömyyden torjunta edellyttävät monelta työttömältä uudelleen kouluttautumista. Työvoimapolitiittisen koulutuksen vähentymistä on osittain korvannut omaehtoisen koulutuksen lisääntyminen. Valiokunta katsoo, että vallitsevassa taloustilanteessa olisi tarpeen harkita omaehtoiseen koulutukseen pääsyn työvoimapolitiittisten kriteereiden lieventämistä tai niiden poistamista väliaikaisesti kokonaan.

Sukupuolinäkökulma julkisen talouden suunnitelmassa

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on useissa julkisen talouden suunnitelmista ja valtion talousarvioista antamissaan lausunnoissa kiinnittänyt huomiota esitysten ja selontekojen puutteellisiin sukupuolivaikutusten arviointeihin (ks. esim. TyVL 2/2015 vp, TyVL 3/2014 vp ja TyVL 9/2014 vp) ja edellyttänyt sukupuoli- ja tasa-arvoaikutusten selvittämistä ja huomioon ottamista.

Sukupuolivaikutusten arvioinnit ovat olleet sukupuolten tasa-arvon edistämisessä Suomen valtionhallinnon päätöksenteossa keskeinen työkalu. Päätöksiä tulee aina tarkastella siitä näkökulmasta, miten ne vaikuttavat naisiin, miehiin ja tasa-arvoon eri elämän osa-alueilla, ja naisten ja miesten keskinäiset erot ja niihin liittyvät tasa-arvo-ongelmat tulee ottaa huomioon. Vaikutusten arviointi tulee tehdä jo päätöksiä valmisteltaessa, jotta voidaan varmistua, ettei yhteiskunnallinen päätöksenteko heikennä sukupuolten tasa-arvoa.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp

Valiokunta toteaa, että nyt käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma sisältää useita esityksiä ja linjauksia, joilla on selviä sukupuolivaikutuksia. Ne vaikuttavat eri tavoin miehiin ja naisiin sekä eri mies- ja naisryhmiin, mutta niiden vaikutuksia ei ole lainkaan arvioitu.

Yhtenä esimerkkinä suunnitelman erilaisista vaikutuksista naisiin ja miehiin ja eri ryhmiin voidaan mainita toisaalta julkisen talouden sopeuttamiseksi tehtävät leikkaukset ja palvelumaksujen korotukset ja toisaalta liikennehankkeiden lisäinvestoinnit. Hallituksen tavoitteena on nostaa työllisyysastetta. Tekemällä lisäinvestointeja liikennehankkeisiin edistetään miesten työllisyyttä, koska liikenneväylien parantamiseen investointi tuo työtä erityisesti miesvaltaisille aloille. Hallituksen suunnitelma muuttaa päivähoitomaksuja voi joissakin tuloluokissa heikentää naisten työssäkäynnin kannustimia. Tämä koskee erityisesti 30—40-vuotiaita naisia, joiden työllisyysaste on pohjoismaisittain matala. Valiokunta korostaa, että tasa-arvon edistäminen edellyttää päätöksentekoa, joka huomioi miesten ja naisten erilaisen aseman yhteiskunnassa. Valiokunta kiirehtii vanhempainvapaan ja kotihoidontuen uudistamista työvoiman tarjonnan kasvattamiseksi sekä naisten aseman parantamiseksi työmarkkinoilla.

Valiokunta edellytti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—2019 antamassaan lausunnossa (TyVL 2/2015 vp), että kärkihankkeissa, rakenteellisissa uudistuksissa ja työllisyyttä ja työelämän ehtoja sekä julkisia palveluita koskevia säästöjä suunniteltaessa sukupuolivaikutukset tulee arvioida etukäteen. Valiokunta toistaa aiemmin esittämänsä ja ehdottaa harkittavaksi, että jatkossa talousarvioon ja mahdollisesti myös julkisen talouden suunnitelmaan sisällytetään erillinen tasa-arvoliite samaan tapaan kuin Ruotsissa tehdään tulo- ja menoarvion yhteydessä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.5.2016

varapuheenjohtaja Heli Järvinen vihr
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Hannakaisa Heikkinen kesk (osittain)
jäsen Reijo Hongisto ps
jäsen Niilo Keränen kesk (osittain)
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Jaana Laitinen-Pesola kok
jäsen Leena Meri ps (osittain)
jäsen Merja Mäkisalo-Ropponen sd
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Juhana Vartiainen kok

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp

jäsen Eerikki Viljanen kesk (osittain)
jäsen Antero Laukkanen kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjaana Kinnunen

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 1

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 1

Perustelut

Suomen talouden tilanne on edelleen vakava. BKT:n kasvu oli vain 0,5 % vuonna 2015. Valtiovarainministeriön kasvuennuste vuodelle 2016 on 0,9 % ja 1,2 % vuodelle 2017. Jotta hallituksen tavoitteleva 72 %:n työllisyysaste olisi mahdollinen, tarvittaisiin vähintään kahden prosentin kasvu-ura.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli maaliskuun 2016 lopussa yhteensä 351 000 työtöntä työnhakijaa. Se on 4 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Nuoria alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 700 enemmän kuin edellisen vuoden maaliskuussa eli yhteensä 44 700.

Pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 122 600, mikä on 19 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 131 400 eli 1 900 enemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan.

Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin TE-toimistoihin maaliskuun aikana 52 200 eli 300 vähemmän kuin edellisen vuoden maaliskuussa. Kaikkiaan TE-toimistoissa oli maaliskuussa avoinna 108 700 työpaikkaa, mikä on 3 200 vähemmän kuin vuosi sitten.

Työ- ja elinkeinoministeriön ennusteen mukaan työttömyyden nopea kasvu on onneksi talttumassa. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa silti vielä tänä vuonna, mutta kasvu on hidasta ja työttömien työnhakijoiden määrä kääntyy laskuun ensi vuonna. Nuorten työttömien työnhakijoiden määrä laskee jo tänä vuonna. Pitkäaikaistyöttömyys sen sijaan jatkaa nopeaa kasvuaan.

Sosialidemokraatit voivat pääosin yhtyä valiokunnan esittämään kritiikkiin julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2017—2020. Lisäksi sosialidemokraatit korostavat seuraavia kehyskeskustelussa esiin nousseita asioita.

Koulutusrahojen siirto opetus- ja kulttuuriministeriöön

Hallituksen esityksen mukaan osa työvoimapoliittisen koulutuksen rahoituksesta siirtyy opetusministeriön puolelle. Tässä on helppo yhtyä valiokunnan kriittiseen kannanottoon ja korostaa sitä, että työttömien joustava pääsy koulutukseen on turvattava. Nimenomaan kouluttautumattomien tai vanhentuneen ja puutteellisen koulutuksen omaavien työttömien koulutukseen pääsy on turvattava ja koulutukseen volyyymia lisäävä.

Lisäksi omaehtoisen koulutuksen kulukorvaus aiotaan poistaa. Tämän vastapainona pitää poistaa ainakin väliaikaisesti koulutuksen pääsyyn liittyvät työvoimapoliittiset kriteerit.

Passiivisen työttömyysturvan siirtäminen aktiiviseen käyttöön on kannatettavaa, ja tässä on helppo yhtyä valiokunnan näkemyksiin

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp Eriävä mielipide 1

Kun työttömyys pitkittyy, se usein myös mutkistuu. Pidempään työttömänä olleet tarvitsevat usein korkeamman palkkatuen. Korkeampaan palkkatukeen varatut rahat ovat täysin riittämättömät. Riskinä on, että rahat loppuvat ja rakennetyöttömyys vaikeutuu.

Sosialidemokraatit esittävät, että aktiivirahan käyttöä helpotetaan myös hallinnollisesti. Nyt esitettyssä mallissa pullonkaulaksi muodostuu TE-toimistojen henkilöstöpula.

Hallituksen esittämän rahoitusmekanismin lisäksi sosialidemokraatit esittävät työllistymisasettelä, jonka jokainen työtön saisi työttömyyden kestänyt kuusi kuukautta. Setelin käyttö ei olisi riippuvainen TE-toimiston päätöksestä, vaan sen saisi automaattisesti. Setelin käyttöä valvottaisiin pistokokein. Sen saannin edellytyksenä olisi työnantajan ja luottamusmiehen vakuutus, ettei työnantaja on irtisanonut tai lomauttanut tuotannollisista ja taloudellisista syistä ja ettei työnantajalla ole takaisinottovelvollisuuden piirissä olevia entisiä työntekijöitä. Käytön joustavuus nopeuttaisi työllistymistä, purkaisi työnantajalle suuntautuvaa hallinnollista taakkaa ja vahvistaisi tuen käytettävyyttä. Lisäksi malli vapauttaisi työvoimaneuvojien työpanosta työttömien ja yrittäjien parempaan palveluun.

Pitkäaikaistyöttömyyden alentaminen

Jo nyt voidaan arvioida, että työllisyyskehitys jää kauas hallituksen tavoitteesta.

Hallitus suunnittelee työn vastaanottamisen edellytysten kiristämistä. Tiukka työn vastaanottamispolitiikka on sinänsä kannatettavaa, mutta se ei toteudu karensseja ja sääntöjä tiukentamalla, vaan paremmalla työvoimapalvelulla. Nyt TE-toimistoissa saattaa olla jopa 1 000 asiakasta yhtä virkailijaa kohti. Työvoimapalveluihin tarvitaan henkilöresurssia, jotta työn ja työvoiman nopeampi kohtaaminen on mahdollista.

Lisäksi virkailijoilta puuttuvat resurssit tehdä työtään. Esimerkiksi palkkatuetun työn osuus on pudonnut yli 30 prosenttia rahapulan vuoksi. Hallitus pyrkii korvaamaan tätä palkkatuetun työtä ei-työsuhteisilla aktiivitoimilla, jotka eivät tuo ihmisille riittävää toimeentuloa. Sosialidemokraatit korostavat, että kuntoutuksen tulee olla kuntoutusta; kuntoutuksen ja palkkatyön välisen rajan on oltava selkeä. Lisäksi kuntouttavan työtoiminnan väärinkäyttöksiin on puututtava tiukasti.

Kasvava pitkäaikaistyöttömyys uhkaa syrjäyttää, vähentää tulevaa työvoimaa ja lisätä rakennetyöttömyyttä sekä syödä tulevan kasvun eväitä. Hallituksen kehysuunnitelmasta puuttuvat kokonaan toimet, joilla helpotettaisiin kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien ahdingkoa.

Päinvastoin välityömarkkinoita ajetaan alas ja järjestöjen työllistämismahdollisuuksia ollaan supistamassa ja niiden palkkatuelle ollaan asettamassa katto. Tämä heikentää vaikeimmassa asemassa olevien työttömien asemaa. Puutteelliset resurssit heikentävät myös kuntien taloutta, koska ne eivät voi aktiivisella työllistämispolitiikalla vaikuttaa työmarkkinatuen maksuosuuksiinsa.

Asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että TE-toimistot joutuvat tekemään omia priorisointejaan. Työllistämisrahojen alibudjetoinnin vuoksi kunnat ja järjestöt jäävät käytännössä ilman tukea, vaikka ne työllistävät juuri eniten tuen tarpeessa olevia.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp Eriävä mielipide 1

Sosiaalidemokraatit esittävät, että syksyn budjettiriiheen valmistellaan paketti, joka tähtää nimenomaan vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien palvelujen vahvistamiseen ja tukitoimiin, sekä varataan toimille riittävä rahoitus.

Säästöjen oikeudenmukaisuus

Hallitus panostaa julkisen talouden sopeuttamistoimiin, mutta kasvua tukevat rakenteelliset uudistukset ja investoinnit jäävät vähäisiksi. Sopeuttamistoimet leikkaavat pienituloisempien ostovoimaa ja vaikuttavat tätä kautta haitallisesti kotimarkkinoiden kulutuskysyntään ja sitä kautta työllisyyteen.

Sosiaalidemokraattien mielestä on oleellista vahvistaa kilpailukykyä ja vientiä, mutta sitä ei saa tehdä kotimarkkinoiden kustannuksella. Työllisyys muodostuu molemmista: viennistä ja kotimarkkinoista.

Sosiaalidemokraatit esittävät, että hallitus tekee perusteellisen selvityksen säästöjen tulonjakovaiikutuksista sekä arvioi säästöjen kasautumisen samoille ihmisille — eläkeläisille, sairaille, lapsiperheille, nuorille ja työttömille — sekä ryhtyy korjaustoimiin oikeudenmukaisemman säästöpolitiikan toteuttamiseksi.

Istanbulin sopimus

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta eli ns. Istanbulin sopimus astui Suomessa voimaan elokuussa 2015. Sopimus edellyttää konkreettisia toimenpiteitä naisiin kohdistuvan väkivallan muotojen torjumiseksi. Sopimus edellyttää uskottavaa toimeenpanosuunnitelmaa sekä riittävää rajoitusta.

Naisiin kohdistuva väkivalta on yksi Suomen laajimmista ja vakavimmista ihmisoikeusongelmista, joka aiheuttaa vuosittain myös suuret kustannukset. Euroopan tasa-arvoinstituutin arvion mukaan naisiin kohdistuva väkivalta maksaa Suomelle runsaat 2 miljardia euroa vuodessa.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn ja sen seurausten hoitamiseen panostaminen ei ole kulu, vaan investointi turvallisempaan elämään, ja lisäksi se säästää rahaa.

Sosiaalidemokraatit edellyttävät, että hallitus varaa riittävät rahat Istanbulin sopimuksen toimeenpanoon kokonaisuudessaan sekä lisää rahaa ensi- ja turvakotien riittävän toiminnan varmistamiseksi.

On syytä muistaa, että väkivalta ei kuitenkaan ole vain taloudellinen kysymys vaan ihmisoikeuskysymys, joka aiheuttaa mittaamattoman määrän inhimillistä kärsimystä. Kansainväliset ihmisoikeuksien valvontaelimet ovat toistuvasti kritisoineet Suomea naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyydestä ja riittämättömistä väkivallanvastaisista toimenpiteistä. Istanbulin sopimuksen ratifiointi velvoittaa Suomen tehokkaisiin toimiin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan ja saattamaan uhrien palvelut asianmukaiselle tasolle.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 1

Muutokseen varautuminen

Hallituksen esityksistä puuttuu johdonmukaisesti esitysten sukupuoli- ja tulonjakovaikutusten arviointi. Vaikutusarviointien puute rapauttaa päätöksentekoa ja johtaa mielivaltaisiin politiikkavalintoihin.

Sosiaalidemokraatit korostavat, että eduskunnalla on oltava käytössään huolella tehdyt vaikutusarviointit hallituksen esityksistä.

Työmarkkinat muuttuvat nopeasti ja uudet työnteon muodot lisääntyvät. Turvallisina pidetyt ammatit muuttuvat epävarmimmiksi ja koulutettujen ihmisten työ epävakaammaksi. Yhtenä syynä tähän on esimerkiksi niin kutsuttu jakamistalous tai paremmin sanottuna alustatalous. Digitalisaatio on mahdollistanut alustapalvelut, jotka tehostavat resurssien jakamista ja vuokraamista. Aitoa jakamistaloutta on yhteisöllinen kierrätys ja vaihdanta sekä auton ja vaikkapa kesämökin yhteisomistus.

Digitaalisten alustojen ansiosta resurssien vuokrat käyttö on tehostunut valtavasti: niin kuljetusta, majoitusta kuin henkilöstöäkin on saatavilla nopeasti ja kattavasti. Resurssitehokkuuden kannalta Uberin ja Air B'n'B:n kaltaiset alustat ovat tervetulleita, mutta digitaalinen alusta ei muuta mikään palveluiden perimmäistä luonnetta. Jotta aito kilpailu toteutuu, niin vanhojen kuin uusien palvelumuotojen on suoritettava verot ja työnantajavelvoitteet sekä noudatettava lakeja ja sääntöjä.

Uudet digitaaliset palvelut murtavat vanhoja, suojeltuja ja säädeltyjä toimialoja. Uusi teknologia, joka tekee tarpeettomaksi ja muuttaa siihen perustuvat markkinat ja ansaintamallit on haaste yhteiskunnalle. Se kyseenalaistaa myös julkisen vallan perinteiset käytännöt. Yhteiskunnan pitää soveltaa välttämätöntä sääntelyä joustavasti ja luovasti, jotta uusille innovaatioille annetaan tilaa kehittyä ja laajentua jopa globaaleiksi menestystekijöiksi.

Jakamistalous sekä muut uudet työnteon muodot edellyttävät, että työnteon pelisääntöjä ja veropohjaa arvioidaan uudelleen. Tavoitteena tulee olla reilumpi työelämä ja pohjoismaisen hyvinvointimallin turvaava verotusjärjestelmä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.5.2016

Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Ilmari Nurminen sd

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 2

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 2

Perustelut

Suomalaisen työelämän kaksi suurta haastetta ovat korkea työttömyys ja työelämän laadullinen murros. Valtioneuvoston selonteon ongelmana on, että se ei vastaa näistä kumpaankaan.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli vuoden 2016 maaliskuussa 273 000, siis lähes saman verran kuin vuosi sitten. Työttömyysaste oli 10,1 prosenttia. Työ- ja elinkeinotoimistojen työnhakijoita Suomessa oli maaliskuun lopussa yhteensä 351 000, siis 4 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Lisäksi arviolta noin 100 000 suomalaista on erilaisten työllistämistoimien piirissä sekä 150 000 suomalaista passiivisesti työttömänä, eli he ovat jääneet kotiin hoitamaan lapsiaan, suorittavat jatko-opintoja tai ovat muusta syystä työttömyysturvajärjestelmän tietymättömissä.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 asettaa lähivuosille tiukat kehykset. Silti se ennakoi (Tilastokeskuksen mittaustavan mukaisen) työttömyysasteen alenevan 8,7 prosenttiin vuoteen 2018 mennessä. Tavoite 110 000 työpaikan lisäyksestä on tässä yhtälössä epärealistinen.

Tavoite aktiiviseen työttömyydenhoitoon on hyvä, mutta ongelmana on rahojen puute ja niiden edelleen vähentäminen. Vaikka työttömien määrä on ennätyslukemissa ja turvapaikan saaneet haastavat järjestelmää uudella tavalla, hallitus leikkaa työttömyyden hoidosta 50 miljoonaa euroa.

Selonteossa kunnianhimoiseen työllisyystavoitteeseen pyritään tiukentamalla työttömyysturvaa ja ehtoja työn vastaanottamiseen sekä vähentämällä yritysten kustannuksia ja lisäämällä paikallista sopimista. Kahta jälkimmäistä voi kannattaa, mutta tilanteessa, jossa noin 600 000 työkäistä ja -kykyistä ihmistä on vailla töitä, kannustus sekä kannustinloukkujen purkaminen toimii tiukennuksia tehokkaammin.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa korostettiin työelämän olevan murroksessa. Kehitys kulkee kohti hyvin eri tavalla järjestäytyvää työelämää kuin se maailma, jonka pohjalta Suomen julkista taloutta edelleen suunnitellaan. Työmarkkinoidemme perusjako palkansaajiin ja yrittäjiin alkaa jo nyt tuottaa enemmän kitkaa kuin hyötyjä, ja on olennaista, että jatkossa saisimme kaikki halukkaat töihin ja myös sosiaaliturvan kattavaksi riippumatta siitä, elääkö ihminen palkansaajana, yrittäjänä, opiskelijana tai osittain näissä kaikissa erilaisten hankkeiden ja projektien väli- maastossa.

Valiokunnan kuultavana ollut Risto Linturi oli sitä mieltä, että paperista puuttuu kaikki se, mitä nyt pitäisi tehdä.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 2

Annamme vahvan tukemme perustulokokeilulle, joka parhaimmillaan voi poistaa kannustinloukkuja sekä vapauttaa työvoimaa aktiiviseen työttömyydenhoitoon. Ajamme yhdistelmävakuutusta, joka mahdollistaisi toimimisen muuttuvassa työelämässä ja sen eri rooleissa.

Erityisiä lisätoimia kaivataan nuorisotyöttömyyden torjumiseksi sekä nuorten naisten töihin saamiseksi. Tämän korjaaminen edellyttää vanhempainvapaiden, niiden rahoituksen ja kotihoidon tuen uudistamista.

Ansiotyöhön perustuvassa yhteiskunnassa työttömyys on usein inhimillinen tragedia, ja siksi sen hoito vaatii selkeitä kannustavia ja nopeita toimia. Ensisijaisesti töihin pitää saada ne kaikki sadattuhannet, jotka töitä eniten kaipaavat.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.5.2016

Heli Järvinen vihr

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 3

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 3

Perustelut

Suomalaisen työelämän kaksi suurta haastetta ovat korkea työttömyys ja työelämän laadullinen murros. Valtioneuvoston selonteon ongelmana on, että se ei vastaa näistä kumpaankaan.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä oli vuoden 2016 maaliskuussa 273 000, siis lähes saman verran kuin vuosi sitten. Työttömyysaste oli 10,1 prosenttia. Työ- ja elinkeinotoimistojen työnhakijoita Suomessa oli maaliskuun lopussa yhteensä 351 000, siis 4 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 asettaa lähivuosille tiukat, taloutta edelleen supistamaan pyrkivät kehykset. Silti se ennakoii (Tilastokeskuksen mittaustavan mukaisen) työttömyysasteen alenevan 8,7 prosenttiin vuoteen 2018 mennessä. Tavoite 110 000 työpaikan lisäyksestä on tässä yhtälössä epärealistinen.

Selonteossa kunnianhimoiseen työllisyystavoitteeseen pyritään lähinnä tiukentamalla tulonsiirtojen ehtoja ja vähentämällä yritysten kustannuksia. Tämä ei lisää työpaikkoja, joiden puutteesta Suomen talous kärsii.

Yritysten kustannuksia leikkaavat *verotusratkaisut* eivät aikaisempien kokemusten valossa lisää investointeja tai paranna työllisyyttä — huolimatta siitä, että kaikki veronalennukset toki tuottavat yksityiselle sektorille uusia tulovirtoja ja elvyttävät taloutta ainakin jossain määrin. Tiedämme, että yritysverojen ja -maksujen alentaminen ei ainakaan automaattisesti tuota toivottua vaikutusta sen enempää välittömästi kuin pitkällä aikavälilläkään. 1980-luvun alussa yritysverotus oli 60 prosentin luokkaa, ja niihin aikoihin koko talouden investointiaste vaihteli 27—30 prosentin välillä. Sittemmin yritysverotus on romahtanut ensin puoleen ja sitten kolmannekseen — ja samalla investointiaste on laskenut 20 prosentin liepeille.

Hallitus pyrkii parantamaan talouden *kilpailukykyä* estämällä palkkojen nousun, tinkimällä työntekijöiden etuuksista ja oikeuksista sekä siirtymällä paikalliseen sopimiseen, mikä monilla aloilla tarkoittanee palkkojen alenemista. Kaikki tällaiset toimenpiteet supistavat kotimaista kysyntää, millä edelleen on negatiivinen vaikutus työllisyyteen.¹ Elinkeinoelämän keskusliiton kuukausittain yrityksille tekemistä suhdannebarometreistä on käynyt jo vuosien ajan ilmi, että riittämätön kysyntä on ylivoimaisesti keskeisin tuotannon kasvun este.² Kun tavaroille ja palveluille ei ole ostajia, ei työllistäviä investointeja uskalleta myöskään tehdä. Tämä ongelma ei helpotu kutistamalla kysyntää entisestään.

Liioin eivät esitetyt *tuottavuuden* kasvua tukevat toimet ole vakuuttavia, eivät ainakaan oletetussa mittakaavassa. Digitalisaation hyötyjä on toistuvasti liioiteltu. Sote- ja aluehallintouudistus vaikuttaa ensisijaisesti yksityistämiprojektilta. Kaikki uudet järjestelmät lisäävät kustannuksia ainakin aluksi. Julkismenojen leikkaukset aiheuttavat työttömyyttä suoraan ja välittömästi. Tiedossa ei toistaiseksi ole esimerkkejä, joissa mittavat leikkaukset koulutukseen ja tutkimukseen olisivat lisänneet kansantalouden kasvua ja työllisyyttä.

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp Eriävä mielipide 3

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa korostettiin työelämän olevan murroksessa. Aiheesta on viime vuosien aikana käyty myös varsin mittavaa akateemista keskustelua. Tämän hetken skenaarioissa perinteisiä työmarkkinoita ravistelevat ainakin robotisaatio, alustatalous, työn yrittäjämaistuminen, kiertotalous, tuotannon hajautuminen ja suuret väestösiirtymät.

Kehitys kulkee kohti hyvin eri tavalla järjestäytyvää työelämää kuin se maailma, jonka pohjalta Suomen julkista taloutta edelleen suunnitellaan. Työmarkkinoidemme perusjako palkansaajiin ja yrittäjiin alkaa jo nyt tuottaa enemmän kitkaa kuin hyötyjä, ja on oletettavissa, että samanlainen hämärtyminen on käynnissä myös formaalin ja informaalin työn rajapinnassa, jossa niitä haastavat uudet liiketoimintamallit, uudet rajoitusmuodot ja yhteisöprojektit.

Jotta aikanaan työmarkkinoiden sujuvoittamiseksi rakennetuista järjestelmistä ei tulisi rasite, tarvittaisiin nyt nopeaa ja päättäväistä säädöstyötä usealla julkisen talouden sektorilla. Selonteko ei tähän haasteeseen ole herännyt. Kuten valiokunnan kuultavana ollut Risto Linturi asian muotoili, "paperista puuttuu kaikki se, mitä nyt pitäisi tehdä."

Selonteon ainoat yritykset vastata työelämän muutokseen ovat eräät digitaalisten palvelujen käyttöympäristön kehittämishankkeet ja hallituksen kaavailema perustulokokeilu, joka toteutuessaan voisi ratkaista ainakin osan vastikkeelliseen sosiaaliturvaan liittyvistä kannustinloukuista ja hukkahallinnosta. Näistäkin jälkimmäisen uskottavuutta nakertavat maininnat vastikkeellisuuden lisäämisestä nykyisessä työttömyysturvajärjestelmässä.

Työttömyys maksaa. Noin 300 000 työttömän välittömät kustannukset ovat karkeasti noin 6 miljardia euroa vuodessa. Sen päälle tulevat välilliset kustannukset, kuten terveydenhuolto- ja sosiaalimenot. Näiden lisäksi pitkäaikaistyöttömyydellä on myös ns. *hystereesi-vaikutus*. Pitkäaikainen työttömyys johtaa taito-tietojen ja työmoraalin rapautumiseen, millä on merkittäviä seurauksia sosiaalisten verkostojen ja työmarkkinoilla pärjäämisen kannalta. Tällaiset vahingot ovat helposti pysyviä, ja ne alentavat talouden tulevaa tuotantokapasiteettia.

Lisäksi ansiotyöhön perustuvassa yhteiskunnassa työttömyys on usein inhimillinen tragedia, eikä valtiovalta siksi voi suostua lähes kymmenen prosentin pitkäaikaiseen massatyöttömyyteen. Suomen tulisikin pyrkiä vastentahtoisien työttömyyden lakkauttamiseen.

-
- 1 Kilpailukykytoimien kokonaisvaikutus työllisyyteen riippuu siitä, miten paljon maltillinen tai negatiivinen palkkakehitys heijastuu vientituotteiden hintoihin ja mikä viennin hintajousto on. Vienti on noin 40 % BKT:sta. On todennäköistä, että viennin hintajousto on pienempi (ehkä noin 1) kuin kotimaisen kysynnän kerroin nykyisen taantumien olosuhteissa (joka voi olla välillä 1,5—2,0). Aiempien kokemusten perusteella on myös selvää, että osa kustannusten laskusta menee suoraan voittoihin ja osinkoihin eikä siten paranna hintakilpailukykyä. Toisin sanoen: kotimaisen sektorin osuus taloudesta on suurempi kuin viennin, jolloin vaikutus kotimaisen kokonaiskysynnän kautta on todennäköisesti voimakkaampaa kuin vaikutus vientihintojen kautta. Selonteon lähtöoletuksia nakertaa sekin, että yksikkötyökustannukset eivät ole nousseet Suomen vientiteollisuudessa muilla aloilla kuin elektroniikka- ja paperiteollisuudessa. Molemmilla aloilla kyse on ollut laskennallisen tuottavuuden heikentymisestä. Tuottavuus lasketaan panos-tuotosuhteen mukaan. Kun tuotos laskee, niin myös laskennallinen tuottavuus heikkenee. Toisin sanoen yksikkötyökustannusten nousu vientisektorilla ei johdu työvoimakustannusten noususta. Synä on ollut pikemminkin se, että elektroniikkateollisuus tunaroi itse markkinajohtajan asemansa. Paperiteollisuudessa puolestaan kyse on ensisijaisesti paperin globaalien kysynnän laskusta.
 - 2 Ks. esim. EK:n tuorein suhdannebarometri, s. 5: <http://ek.fi/wp-content/uploads/SBhelmi2016.pdf>

Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 3

Se voisi tarkoittaa esimerkiksi sellaisen työtakuuohjelman kehittämistä, jossa jokaiselle halukkaalle tarjotaan työtä minimipalkalla. Jo sovittujen liikenne- ja kärkihankkeiden mittaluokkaa on kasvatettava merkittävästi ja työllisyshankkeet ulotettava osaamis- ja rakennuspääoman ylläpitoon. Näiden perinteisten työllisyystöiden ohella voi julkinen sektori pienentää yritysten kustannuksia esimerkiksi avaamalla tietovarantojaan sekä tuottamalla ja rahoittamalla vapaaseen jakeeluun sellaisia työkaluja, joiden monistamiskustannukset ovat vähäisiä — esimerkiksi koulutussovelluksia ja hallintoa helpottavia ohjelmistoja.

Kun yritysten ja kotitalouksien näkymät ovat epävarmat, valtion tulee ottaa poliittinen johtajuus työttömyyskriisin ja kysyntälaman lopettamisessa. Päätetyt sosiaaliturvaan ja koulutukseen kohdistuvat leikkaukset on luonnollisesti peruttava. Mikäli valtiontalouden ja kuntatalouden ½ prosentin alijäämätavoitteet estävät aktiivisen työllisyyspolitiikan, on niistä luovuttava.

Selonteon puutteet palautuvat pitkälti sen käyttämiin mittareihin, erityisesti bruttokansantuotteen, perinteisen ansiotyön ja velkasuhteen ylikorostuneeseen rooliin. Mikään näistä ei tavoita uuden työelämän kannalta keskeisiä muutoksia. Esimerkiksi hoivatyön mahdollinen siirtyminen takaisin informaalin talouden piiriin näkyisi todennäköisesti alenemana bruttokansantuotteessa ja muutoksina julkisen talouden menoissa tavoilla, joiden havaitsemiseen nämä mittarit eivät toimi. Samoin vaikkapa 3D-tulostuksen vaikutuksia tavarantuotannon lokalisoitumiseen ja sitä kautta työllisyysvaikutuksiin on mahdotonta analysoida järkevästi niiden pohjalta.

Jatkossa olisikin vastuullisempaa laatia julkisen talouden suunnitelmat laajemman mittariston vaaraan. Järkevä ja ennakoiva julkisen talouden hoito edellyttää perinteisten mittarien rinnalle ainakin ekologista kuormaa, informaalia taloutta, verovuotoa, osaamispääomaa ja väestön hyvinvointia kuvaavia mittareita.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.5.2016

Anna Kontula vas

**Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 4**

ERIÄVÄ MIELIPIIDE 4

Perustelut

Suomen talouden suurin haaste on työllisyysasteemme nostaminen ja työvoiman tarjonnan lisääminen. Eteenkin 30—40-vuotiaiden naisten työllisyysastetta olisi välttämätöntä nostaa. Tämä edellyttää määrätietoisia ja rakenteisiin puuttuvia, tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä. Hallitus on kuitenkin toistuvasti osoittanut, että tasa-arvokysymykset ovat sille toissijaisia. Valitettavasti hallituksen viime viikolla julkaisema tasa-arvo-ohjelma ei tätä muuta.

Työllisyyden parantamiseksi etenkin perhevapaajärjestelmän ja kotihoidon tuen uudistaminen ovat välttämättömiä. Suomen työllisyystilastot puhuvat puolestaan. Esimerkiksi Ruotsissa nuorten naisten työllisyysaste on huomattavasti korkeampi kuin meillä Suomessa. Nykyinen perhevapaajärjestelmämme yhdessä kotihoidon tuen kanssa ei kannusta naisia osallistumaan työelämään. Siksi hallituksen tulisi nyt viipymättä ryhtyä näihin uudistuksiin.

Myös työllistämispalveluiden antamisesta ja työnvälityksestä on tehtävä tehokkaampaa ja tuloskeskeisempää. Työnvälityksen on toimittava aktiivisesti työttömyyskauden tai jopa heti lomautuksen alussa. Maassamme on paljon vapaita työpaikkoja ja lukuisia työttömiä, eivätkä nämä kuitenkaan löydä toisiaan. Luodaksemme tehokkaampia työvoimapalveluja on niitä pystyttävä kilpailuttamaan enemmän.

Ansiosidonnaista työttömyysturvaa tulisi kehittää kannustavampaan suuntaan nostamalla päivärahaa hiukan ja samalla lyhentämällä tuen maksamisaikaa. Tanskassa kokemukset tällaisesta mallista ovat hyvät. Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että suurin osa uudelleentyöllistyneistä saavat työpaikan päivärahan ansainta-ajan alussa tai lopussa.

Hallituksen massiiviset koulutukseen, tutkimukseen ja opintotukeen kohdistuvat leikkaukset ovat vakava uhka Suomen kilpailukyvyille, osaamiselle, kestäväälle kasvulle ja koulutukselliselle tasa-arvolle. Koulutusleikkaukset iskevät ankarasti nuoriamme kohtaan. Hallituksen nuoriin kohdistuvat panostukset puuttuvat muutenkin lähes täysin.

Hallituksen tulisi selvittää mahdollisuus ottaa käyttöön saksalaisen mallin mukaisia, niin sanottuja minitöitä alle 30-vuotiaille nuorille. Tämä voisi tarkoittaa järjestelmää, jossa työnantajamaksuja ei tarvitse maksaa alle 30-vuotisten nuorten kohdalla, alle 30-vuotiaat voisivat ansaita tietyn summan, esimerkiksi 500 euroa kuukaudessa tämän vaikuttamatta tuen saantiin tai valtio subventoisi tämän ryhmän palkkoja. Järjestelmä voitaisiin integroida Sanssi-korttiin, ja samalla byrokraatia vähentyisi huomattavasti. Yrittäjä voisi ilmoittaa nuorten palkkaamisesta yksinkertaisella lomakkeella. Tämä auttaisi syrjäytymisuhan alla olevia nuoria, ja toisaalta se antaisi nuorille mahdollisuuden saada oikeaa työkokemusta jo varhain elämässä. Näin sekä yhteiskunta että nuoret voittavat.

**Valiokunnan lausunto TyVL 3/2016 vp
Eriävä mielipide 4**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 4.5.2016

Anders Adlercreutz r